

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

II. ÅRG.

STOCKHOLM, 15 OKTOBER 1913.

Nr 20.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ESTER BRISMAN.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1913 1 krona. Lösnummer 5 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr.

75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 15 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.

Rikstel. 456. Allm. tel. 604.

9 f. m.—7 e. m.

Männens internationella kvinnorösträttsallians uttrycker sin stora tillfredsställelse över kvinnorösträttsens snabba utbredning och utmärkta verkningar. Alliansen uttrycker sin allvarliga förhoppning och sin fasta tro att denna reform i framtiden skall gå ännu snabbare och att de stora nationerna icke skola dröja att följa det goda exemplet.

J egenskap av en sammanslutning av män tillhörande alla nationer önskar Alliansen framhålla såsom sin övertygelse att kvinnornas politiska frigörelse på intet sätt kommer att verka skadligt på hemmet och familjen och att släktets välfärd såväl fysiskt som moraliskt och intellektuellt bäst tillgodoses genom att bevilja kvinnorna full politisk likställighet med männen.

Manifest från Männens internationella kvinnorösträttsallians Budapest 1913.

Till Sveriges kvinnor!

Ett framträdande drag i tidsutvecklingen är kvinnornas strävan att uppnå samma medborgerliga rättigheter som männen. Framtiden kommer att anse denna rätt så naturlig, att den får svårt att förstå, vilka invändningar som kunnat göras. Motståndet mot denna strävan, i vilken alla kulturfolks kvinnor taga del, kommer att visa sig fåfängt. Ju högre ett lands kultur står, dess enigare begära kvinnorna sin rätt, och dess snabbare bevilja männen den. I vårt gamla Europa inta de nordiska länderna den främsta platsen i avseende på kvinnornas rösträttsfråga. Målet är uppnått i Finland och Norge och ligger inom nära räckhåll i Danmark. Dock ha dessa länders kvinnor icke arbetat för sin sak så länge, så målmedvetet och så enigt som de svenska kvinnorna. Ej mindre än 67 petitioner ha från kvinnorna överlämnats till regering och riksdag. 26 motioner ha väckts i frågan, och 1912 framlade regeringen en kungl. proposition om rösträtt och valbarhet för kvinnor på samma villkor som för män, vilken antogs av Andra kammaren.

Mot rättvisan i kvinnornas krav har ingen invändning kunnat göras. Att kvinnorna ha samma rätt som männen att tillvarataga sina egna intressen torde ej heller kunna motsägas. Också är det obestriddligen till gagn för det allmänna bästa att antalet av de medborgare, som känna sitt samhällsliga ansvar för det egna folkets utveckling, ökas. Att mäns och kvinnors gemensamma intressesfär vidgas är lyckligt för förhållandet mellan män och kvinnor i allmänhet, och alldeles särskilt för hustruns ställning till mannen och moderns till sonen.

Då inga verkliga motskäl mot kvinnornas fulla medborgarskap kunna uppställas, ha motståndarna förskan-

I övermorgon firas åter ett jubileum inom kvinnornas rösträttsrörelse, som är lyckligt rik på personligheter. Denna gång räckes kransen tacksamt till fru Ezaline Boheman, Landsföreningens uppskattade och avhållna sekreterare.

Ezaline Boheman föddes på Länna gård i Huddinge den 17 oktober 1863. Föräldrarna voro lantbrukaren Aug. Giron, av inflyttad fransk släkt, och Hilma Lönbohm, av gammal svensk bergsmanssläkt. Den lilla Ezaline blev tidigt föräldralös och kom därför att tillbringa sin barndom på växlande ställen, än hos släktingar i Stockholm, än i pension i landsorten. Hennes undervisning avslutades med några års skolgång i Wallinska skolan. Sina somrar — och ibland även längre tider — tillbragte hon dock ända till 14 års ålder i barndomshemmet på Länna. För henne, som för så många stadsbarn i våra dagar, då familjerna skifta våningar i staden, men varje sommar återvända till samma lantställe, blev sommarhemmet det verkliga hemmet, som genom sin trofasta upprepning av intryck så småningom formar och binder.

"Och här är dungen där göken gol

och här var det skugga och här var sol,
och här var det gott om nattviol,
den dungen är mig kär,
min barndom susar där."

På Länna har Ezaline Giron säkert insupit sin stora, starka kärlek till landet, till den sörmländska herrgårdskul-

sat sig bakom påståendet, att kvinnorna själva icke önska denna rätt och detta ansvar. För att giva Sveriges kvinnor tillfälle att motbevisa detta, har Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt genom sina lokalföreningar utsänt opinionslistor över hela

turen och till trädgårdar. Hennes vänner hava väl många gånger lett åt den påpasslighet, varmed hon, när tillfället bjuder den kortaste stund, kvistar ut i en trädgård för att plocka bär eller blommor eller bönor!

Vid 16 års ålder fick Ezaline Giron ett hem i Lund hos den originelle filosofen, professor Borelius, vars maka var hennes mors syster. Och här upplevde hon, från 1880—1885, "fem förfärligt roliga år", vilka ännu tyckas lysa och värma i minnet. De utfylldes nästan helt av dans, sång, musik och serenader — ingredienserna i den tidens oskyldigt glada lundsiska studentliv. Fröken Giron, en stor musikalisk begåvning, som också sjöng med en ovanligt stark och vacker sopranstämma, blev naturligtvis högt uppskattad som medverkande faktor i all denna glädje!

1887, i Stockholm, gifte sig Ezaline Giron med sedermera filosofie doktorn och bibliotekarien vid Kungl. biblioteket, Mauritz Boheman, känd som framstående humanist och romanist, särskilt Dantekännare, dessutom skicklig översättare av en mängd utländska böcker, — en utsökt och allsidigt utrustad personlighet, även han högt musikaliskt begåvad. Makarna deltog flitigt i huvudstadens musikliv, bl. a. som medlemmar, tidtals t. o. m. styrelsemedlemmar, i Filharmoniska sällskapet. Deras enda barn, den unge, begåvade kompositören Torsten Boheman, har förkovrat det musikaliska arvet från föräldrarna.

Fru Boheman brukar själv säga, att

landet. Varje kvinna, som vill sitt lands väl, sitt köns höjande och släktets välfärd, bör därför med sitt namn underskriva kvinnornas opinionsyttring för politisk rösträtt och valbarhet.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

hennes liv som fullväxt människa levats i två alldeles skilda världar. Året 1909, då hon, efter mannens död 1908, på centralstyrelsemötet i Örebro valdes till Landsföreningens sekreterare, drager gränsen mellan dessa världar. I den förra fanns bara böcker och musik, i den senare finns endast rösträtt, politik och socialt arbete!

Det mått av arbete fru Boheman har bakom sig, är högst betydande. Under sitt liv i den förra världen översatte hon ett otal böcker från främmande språk, bl. a. av Kipling, Hall Caine, Musset. Kipling roade henne mest, — naturligtvis därför att han erbjöd hennes energi den svåraste uppgiften. Hans språk är som bekant ingen lätt nöt att knäcka och det utomordentliga sätt varpå hon försvenskat hans böcker, vittnar nog om hennes säkra talang som översättare. Ett annat kraftprov var översättningen av bröderna Marguerittes dramatiserade skildring av fransk-tyska kriget — den bekante professor Schulthess på sin tid vägrade att tro, att en så i alla detaljer korrekt översättning kunde vara verkställd av en kvinna!

I den senare världen har fru Boheman haft många järn i elden och manövrerat dem alla jämsides med osviktligt gott humör utan att sveda fingrarna. I själva verket hade nog fru Boheman börjat så smått elda strykugnen, redan medan hon ännu levde i böcker- och musikens värld. Sedan år 1907 har hon ordnat och skött den stora fotografisamling av svenska landskapsbilder som Turistföreningen har för utlåning. År 1909 blev hon redaktionssekreterare hos föreningen och 1911 redaktör av dess årsskrift.

I kvinnornas kooperativa företag "Svenska Hem" har fru Boheman varit med i ledningen alltifrån början år 1905. Hon var föreningens ordf. under första året, dess v. ordf. 1906—1912 och intar nu åter ordförandeplatsen. Både i Stockholm och landsorten har fru Boheman hållit en mängd föredrag om Kooperation och därmed sammanhängande ämnen. Och på "Svenska Hems" halvårsmöten är det mest hennes frejdiga röst, som sörjer för underhållningen. — Ett annat företag, som åtnjutit hjälpen av fru Bohemans energi och duktighet, är "Stockholms läsesalong", där hon varit ordf. sedan 1910.

Det stora tungförda pressjernet bland alla hennes uppgifter är naturligtvis rösträttsarbetet. Sekreterarens åligganden ha vuxit ofantligt, sedan de lades på fru Bohemans axlar. Det är ingen småsak att sköta ens den rent formella korrespondensen genom de täta cirkulär, som av sekreteraren ut-sändas till de många lokalföreningarna (nu mer än 200!) landet runt och av dem besvaras. Men därtill kommer den mera privata korrespondensen med de arbetande inom samma föreningar. Till sekreteraren komma vi alla i vår nöd — giv oss råd! Skaffa in de upplysningar vi behöva! Skaffa

 Ivar Hæggströms Boktr. A. B.
26 Gamla Kungsholmsbrogatan
Allt slags boktryck.

Svaluddens Pensionat
rekommenderas
R. T. Ulriksdal 17. A. T. Ulriksdal 85.
Postadr. Järva. Vördsamt Elin Johansson.

Frågobyran Kronan
Amanuensen C. Mothander
Mästersamuelsgatan 71, Stockholm. 10—4.
Alla juridiska uppdrag. Alla slags förfrågningar mot 1 kr. postförskott. Specialitet: Barnuppfostringsmål.

LAGERSONS
SKOMAGASIN
Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

J. A. Svensson

11 STORGATAN 11
Stockholm

Största urval
SYBEHÖR, MODEVAROR
GARNERINGSARTIKLAR.

Order till landsorten mot efterkraf.

oss föredrag och talare! Giv oss idéer och uppslag av alla de slag! *Snälla fru Boheman! Hjälps oss! Och snart! Då ä så bråttom!*

Och det måste sägas, att en mera oförtröttad lugn och älskvärd skottavla för en daglig ström av brev och telefonuppringningar än fru Boheman kan inte gärna tänkas. Hennes rådgivhet och fyndighet, hennes humor, hennes kalla lugn inför motigheter, hennes hjärtelag för oss alla hjälpbehövande förneka sig aldrig.

Nu tror nog många, att en människa med så mycket om sig helt går upp i arbetet. Men det är just det trevliga och oemotståndligt vinnande knepet med fru Boheman, att det gör hon inte. Hon skiftar mellan Gud och kejsaren — livet och arbetet. Och detta är säkert hemligheten med det behagligt onervösa över hennes arbete, hennes nyktra entusiasm, om man får uttrycka sig så paradoxalt. Fru Boheman står alltså i rent personlig kontakt med en mängd människor, hinner se om sina gamla och sjuka, hinner med en mängd små väntjänster, hinner tänka ut små gåvor, hinner alltid vara sina vänners vän och njuter medvetet av alla personliga förhållanden just som motvikt till arbetet.

I hennes vackra lilla hem — ty hon har som så många av rösträttskvinnorna ett förtjusande och personlighetspräglad hem — är ännu ett helt rum fyllt av det som fyllde hennes första värld, böcker och musik, den senare visserligen numera oftast instängd i den stora flygeln. I hennes lilla motagningsrum förnimmer jag liksom en tyst strid mellan de många vackra antika sakerna och arbetets tillbehör: de gamla ostindiska tallrikarna titta snett på de båda telefonerna, och det utsökta gamla skrivbordet ser absolut ut, som om det ville skaka av sig rösträttens prosaiska pappersluntor. Men denna disharmoni finns ej i värdinnans lugna och samlade ansikte. Denna stora blick, dessa nästan manligt markerade drag, detta vänligt kloka och fint världsvisa leende föra ofta tanken på hennes franska härstamning. Men av idel svenskhet får man väl hoppas, att det gamla svenska bergsmansarvet har sin del i fru Bohemans resoluta och präktiga personlighet, en helgjuten blandning av styrka, energi, tapperhet, flärdlöshet, frank hederlighet och den ömmaste kvinnliga godhet.

Gerda Hellberg.

PRÖVA

Kronans Jästpulver

från

A. B. Tekn. Fabriken KRONAN
i Karlstad.

Burkar à 25 öre. Överlägsen kvalitet.

Begär det genom Er vanliga leverantör, men godkänn intet annat.

ENERGON

förordas av Svenska läkare såsom ett **kraftigt näringspreparat, verksamt styrkande vid allmän svaghet, blodbrist, rubbningar i nervsystemet och under rekonvalescens.**

Energion (i pulverform) säljes i kartonger à kr. 1.40, 2.60 och 5.80. Tillverkas av A.B. Pharmacia, Torkel Knutsonsgatan 33, Stockholm. Kontrollant: Professorn m. m. K. A. Vesterberg. Finnes Energion ej att tillgå på platsen tillskriv bolaget direkt.

"Kvinnorna själva vilja inte."

Under ovanstående rubrik drar fru Karin Fjällbäck-Holmgren i en ledande artikel i Stockholms-Tidningen upp en parallell mellan det motstånd, som reser sig mot kvinnornas krav i våra dagars Sverige och i — Indien. Ur artikeln, som alldeles särskilt bör intressera Rösträtt för Kvinnors läsare, anför vi:

"Det hände sig i Kalkutta i våras, att stadsfullmäktige under två långa sammanträden dryftade ett förslag av en läkare, att en av stadens parker 4 timmar om dagen skulle reserveras för 'Purdanashindamerna', d. v. s. för de indiska kvinnor av högre kast, som leva hela sitt liv 'bakom förhänget', inestängda i harem. Dessa kvinnor komma alltifrån det de födas tills de dö aldrig utanför sina rum, många av dem ha till och med aldrig i sitt liv sett ett grönt blad. Förslaget ifråga innebar bara en möjlighet för dem som så önskade, att någon gång få komma ut ifrån stadens överhettade kvarter och få andas en smula frisk luft. Men förslaget föll! Och varför? Jo, 'kvinnorna visste intet bättre, än att leva hela sitt liv inestängda i sina kvavrum, möjligheten att få vistas några timmar i en park skulle bara försätta dem i en obehaglig situation, d. v. s. vara till deras egen skada, det hela vore ett alltför vågat experiment, som innebure stor fara för de bestående förhållandena, och slutligen framförallt — kvinnorna själva ville inte'. Är det möjligen någon, som inte känner igen de gamla välkända skälen? Världen är sig onekligen bra lik, åtminstone när det gäller för kvinnorna att försöka få ta ett litet tuppfjät framåt. Vare sig det är år 1913 eller år 1863, vare sig det är i Sverige eller Indien eller i något annat land, vare sig det är fråga om att låta kvinnorna få bli myndiga över sin egen person eller låta dem få bli delaktiga av sina fulla medborgerliga rättigheter eller till och med om det bara gäller möjligheten för dem att få andas litet frisk luft och komma ut i Guds fria natur — skälen mot dem äro ungefär desamma. Kvinnorna själva vilja inte! Den enkla utvägen att låta kvinnorna själva få tala om, vad de i det eller det fallet vilja eller inte vilja, den har varken vår Första kammar eller Kalkuttas stadsfullmäktige tänkt på, än mindre skulle det falla dem in att tillgripa den.

Vad gjorde nu kvinnorna i Kalkutta? Helt enkelt någonting oerhört, när man betänker att det är fråga om indiska kvinnor. Genom ett upprop i tidningarna gävo de uttryck för en flammande protest mot beslutet. De talade däri om, att de ville i allra högsta grad få tillfälle att ibland komma ut i naturen och få andas frisk luft, och de framhöllo, av vilken stor betydelse ur ren hygienisk synpunkt detta skulle

Kvinnor i pensionsnämnderna.

I *Eslöv*: ordinarie folkskollärarinnan fröken Brita Johansson och fru Alma Persson; suppleanter jur. stud. Ester Hofvander-Sandberg och fru Maria Andersson.

I *Haparanda*: ordinarie fru Augusta Forsberg; suppleant fru Hilda Bucht.

I *Lund*: ordinarie fru Karolina Petersson, fröken Ida Westdahl, fru Anna Isberg och fru Augusta Lindström; suppleanter fru Louise af Ekenstam, fil. d:r fru Louise Petren-Overtun, fröken Maja Beijer, fröken Anna Grek.

I *Salem*: ordinarie fröken Anna Lindblom, Rönninge, fru Alma Sundling, Söderby; suppleanter fröken Ebba Forseth, Rönninge, och fru Ebba Denéus, Söderby.

I *Spånga*: ordinarie fröken Valborg Ulrich, Duvbo; suppleanter fru Elin Forsberg, Solhem, fröken Marie Wallner, Duvbo.

I *Stockholm*, där överståthållareämbetet tillsätter ordförande och vice ordförande i de olika pensionsdistrikten, har i 2:dra distriktet till ordförande utsetts fröken Gertrud af Klintberg och i 3:dje distriktet till vice ordförande fröken Signe Bergman. Fröken Bergman har på grund av bristande tid av sagt sig uppdraget. Nämndens övriga ledamöter komma att tillsättas av stadsfullmäktige.

I *Östersund*: ordinarie bankkamrer fröken Eva Ekberg; suppleant bankbokhållaren fröken Sara Wessberg.

vara både för dem och deras barn. Men de som makten hava, de hade nu en gång som sin oförgräpliga mening förklarar, att kvinnorna inte ville, och därvid blev det — än så länge.

'Kvinnorna själva vilja inte!' När år 1912 den nuvarande regeringen lade fram den första kungl. propositionen om politisk rösträtt och valbarhet för Sveriges kvinnor, då var just detta ett av de skäl, som kraftigast fördes fram mot förslaget. Särskilt i Första kammaren framhöll den ena talaren efter den andra, att flertalet av Sveriges kvinnor stodo alldeles oförstående inför frågan, rösträttsföreningen räknade bara ett fåtal medlemmar, och de övriga kvinnorna ville visst inte varken för sin egen skull eller för sitt lands bästa bli betungade med några politiska rättigheter. — — — — —

Indiens kvinnor kämpa för att få andas litet frisk luft, vi kämpa för rättvisa och frihet, men ytterst gäller om oss båda detsamma, att för att nå vårt mål, måste vi ta vår egen sak i egna händer. Det är på oss själva det beror, om Sveriges riksdag skall få veta, vad vi vilja, och därför skola vi med våra namn underskriva kravet på full politisk medborgarrätt för Sveriges kvinnor."

Dräkttyger Kr. 0:75 met.

tjock, kraftig vara, 70 cm. bredd, moderna färger, även passande till kjolar och barnkläder. Satinflaneller, nya, eleganta mönster 70 cm. bredd 0.65 met. 100-tals andra artiklar extra billigt.

Otto Oskarson, Klara N. Kyrkog. 22, 2 tr., Stockholm.

Söndagsklubben.

Det var Signe Bergmans idé att bilda "söndagsklubben", avsedd för dem, som under veckans arbetsdagar äro förhindrade att deltaga i namnsamlingen. I grupper på 4 och 4 reser klubben ut varje söndag till villasamhällen och förstäder i Stockholms närhet.

Hittills äro vi blott ett trettiotal medlemmar, men antagligen bli vi snart fler. Bland de duktigaste äro några unga studentskor.

Det var med bävande hjärta jag steg på tåget, ty av allt rösträttsarbete har intet synt mig svårare än att tillfråga kvinnor, om de vilja under-teckna kravet på rösträtt. Det har känts som en förolämpning mot en tänkande kvinna att förutsätta annat, men jag hade haft några sorgliga erfarenheter och känt bitterheten i ett nej, åtföljt av så korttänkta och dumma skäl för nekandet, att jag ej ens kunnat bemöta dem. Det var påtagligt, att den tillfrågade på förhand var fast besluten att säga nej utan vidare, och då hjälpa inga skäl.

Och nu skulle jag gå ur hus i hus! För mig fanns emellertid intet val, så sant jag ville ha samvetsfrid och nattro. Jag måste ta risken och gå med och hjälpa till, så långt jag orkade och kunde.

Döm då om min förvåning, när snart sagt alla man kom till första söndagen, sade sig ha reda på saken och voro villiga att skriva på. Området var vidsträckt, så det tog tid, men skörden blev i alla fall i vår grupp 87 namn på 5 timmar. En av de andra grupperna kom hem med 168 namn på kortare tid, så det var tydligt att söndagsklubben var ett lönande företag. Några hade fått 50 namn var!

Nästa söndag reste vi till annan ort. Där överraskades vi av att vart enda hus redan var besökt av en ansedd sjuksköterska. Alla hade skrivit på utom tillfälligt besökande och nyinflyttade, vilkas namn vi genast fingo.

En gammal fru fick tårarna i ögonen och tackade för att vi ville gå och sträva för kvinnornas bästa: "Kvinnorna behöva skydd, det är säkert", sade hon. Några hade undrat hur de skulle få tag i en lista.

En gammal arbetarhustru, som ej var skrivkunnig, ville förmå sin son eller sin man att skriva hennes namn. Men de vägrade: "Kvinnorna behöver ingen rösträtt", sade gubben.

Eljes ställde männen sig i allmänhet välvilliga eller passiva. Några bildade män befunnos entusiastiska för saken. Vi fortsatte till nästa samhälle. Även där var hela området genomplöjt — denna gång av en ung studentska.

På hemvägen tillfrågade vi damerna i kupén. Ett tiotal voro intresserade och skrevo på. De likgiltiga fingo flygblad att begrunda. Det har nämligen visat sig, att flygbladen omvänt åtskilliga, som varit motståndare av okunighet.

Som man ser, äro dessa söndagspromenader under vackra höstdagar i trevligt sällskap att rekommendera på alla orter. De skänka tillfredsställelse åt dem som ge sig ut, och de fylla listorna med namn.

Ann Margret Holmgren,
f. Tersmeden.

Östermalms Sjuk-, Vilo- & Förlossningshem

12 Floragatan STOCKHOLM, 2, 3 o. 4 tr. (hiss). Telefoner: Riks 9012. Allm. 1250.

Läget för sjuk-, vilo- och förlossningshemmet är tyst och ostört. Soliga rum. All nutida komfort. Operationsrum. Badrum, med fullst. elektr. ljusbad, med eller utan massage, även för andra än hemmets patienter. De strängaste fordringar på hygien uppfyllda. Telefoner i varje våning. Gott dietiskt bord. Fritt val av läkare och ackuschörka.

Ref.: D:r E. O. HULTGREN, D:r ARTHUR FÜRSTENBERG, D:r ARNOLD JOSEFSON.

Föreståndarinnan HILMA FREDLUND, f. d. föreståndarinnan vid Stockholms sjukhem, Skuru o. vid Drottninghuset.

En brännande fråga.

J. E. JOHANSSON: *Reglementeringen i Stockholm*. Wahlström & Widstrands förlag 1913. 133 sidor. Pris 2 kr.

Professor Johanssons ställning till reglementeringsproblemet har nyligen kommit till uttryck i hans klart och skarpt avfattade reservation till reglementeringskommitténs betänkande, för vilken kommitté han utfört en statistisk undersökning angående det s. k. reglementeringssystemets tillämpning i Stockholm. Då emellertid den stora allmänheten vanligen har föga tillfälle att taga del av ett digert kommittébetänkande, har man anledning vara författaren tacksam för att han sammanfattat resultatet av sin undersökning i föreliggande lilla bok. Den bjuder, utom på en inledande historik av reglementeringens tillkomst och omfattning vid olika tider, på ett allsidigt belysande statistiskt material, vilket även vid ett flyktigt studium därav tyckes så nedgörande beträffande reglementeringssystemets påstådda "nytta", att man måste med häpnad fråga sig, hur en kommitté, som haft detta material till sitt förfogande, likväl kunnat förorda reglementeringens bibehållande.

För varje tänkande människa — och författaren intar fullkomligt denna ståndpunkt — är ju reglementeringen tillräckligt utdömd på grund av etiska och rättfärdighetsskäl, men mången har likväl betraktat den som ett "nödvändigt ont". Då nu även dess hygieniska värde bevisas vara mer än tvivelaktigt, finnes då någon ursäkt för att den längre skall tolereras? Och framför allt, nu då "systemets" sista bålverk undergrävs, skola ej kvinnorna förena sig att rikta ett avgörande dråpslag mot denna skamliga undantagsförordning, vars skugga faller över hela deras kön!

Ej blott är reglementeringens nytta mycket tvivelaktig, det kan starkt ifrågasättas, huruvida de byråskrivna kvinnorna ej utgöra en större smittofara än andra prostituerade, enär de av fruktan för de straff som "brott mot reglementet" medför, till mycket stor procent långa tider undandraga sig besiktning och vård — en vård, som flertalet sannolikt skulle söka på en poliklinik, om denna fruktan bortföll, d. v. s. *tvångsbesiktningen avskaffades* och ersattes med en välordnad, lätt åtkomlig och fri sjukbehandling. Det är ohyggligt att lära känna i vilken grad könssjukdomarna härja bland de prostituerade. Blott ett par siffror ur prof. Johanssons avskräckande statistik må anföras: Av de 1591 kvinnor, som inskrivits under åren 1885—99, har syfilis konstaterats hos 1,094. Sannolikt har dock en god del av de övriga också haft sjukdomen. Minst 69 proc. av de inskrivna kvinnorna kunna sålunda anses hava förr eller senare ådragit sig syfilis.

Ungefär hälften hava smittats före 20 års ålder och högst 1/3 efter 25 år. "I alla händelser", säger förf. i detta sammanhang, "är det klart, att den kundkrets, med vilken de unga kvinnorna komma i beröring, i sanitärt hänseende måste betecknas som synnerligen farlig".

Har icke den nyligen avlidne professor Möller rätt, då han anser, att de personer, som utgöra prostitutionens stadiga kundkrets, borde "såsom en sanitärt samhällsvådlig företeelse *sidoställas* med prostitutionen?"

Prof. Johansson framhåller som reglementeringens kanske största våda, då man betänker dess bevisligen så ringa värde som sanitärt skydd — den *kvasi-garanti*, som den trots allt utgör i allmänhetens medvetande. Den faktiskt uppmuntrar till oförsiktighet och lättsinne! Det finns, kort sagt, ingen synpunkt, ur vilken den icke är förkastlig, det har, om ej förr, denna statistiska undersökning klart och tydligt

I ensamman stunder...

Av Jane Germandt-Claine.

Framför mig ligga några tidningsartiklar rörande mitt kön och rösträtten, och jag har läst men gör det icke längre. Jag sitter bara och inbillar mig höra mumlet av eviga vågor, som stiga och falla sedan tusen och åter tusen år, burna av en och samma dunkla och demoniska makt: männens eller en hel del mäns dova ovilja mot mänsklighetens andra hälft, mot kvinnorna.

I ensamheten härinne i mitt rum hör jag denna känslas pulsslag lika tydligt som hölle jag en klocka i min hand och försökte räkna urverkets svängningar. Hur snabba äro de ej, hur otåliga i sin lidelse. Jag lyssnar, och ett ögonblick sammansnöres mitt hjärta. Det är en kraft av evighet och till evighet, tänker jag, någonting i vissa fall lika hemskt och oförklarad som elektriciteten kan vara det. Vilka vreda böljeslag ha icke slungats mot det i många avseenden så hemlighetsfulla något, som är kvinnoväsendet, vilka störtsjörar av hån, av hat och av förakt. Vad ha vi icke måst bära igenom seklerna, vi, de så kallade svagare, och hur stilla har vårt kön icke gått sin gång genom tiden, hur slutet i sig självt, hur buret av mystik, med varelsens gåta innesluten i sin höga hand som en tiggerska kan gömma ett smycke.

Aldrig — och det är vår stolthet och vår ära — ha vi svarat med hat mot hat. Icke vid någon tidpunkt i något samhälle eller någon beklännelse ha vi rest oss i ovilja mot mannen, så vitt tilltaget är det ingenium vi kalla vårt och som den största bland de stora, Kristus, blickade ned i liksom solljuset kan sänka sig i en källa. Här jag nu sitter för mig själv och funderar, gripes jag av en plötslig ödmjukhet inför det höga hos kvinnokönet, detta, som bara är färdigt att tillge utan inskränknings och utan mått, vår styrka och vår svaghet, säkert något av det mest svårtydda i den mänskliga själen. Vår gång genom århundradena är den eviga sagan i en tillvaro av störningar och buller, ofattlig för oss själva nästan, liksom tillhörande ett annat och högre plan. Vore jag icke kvinna i varje fiber av min varelse och så intresserad av syntesen i mitt eget köns förmåelse — icke minst gent emot mannen, skulle jag vilja tillhöra det starkare könet för att — med en omskrivning av Heidenstams ord — ge kvinnorna all den heder och hyllning de förtjäna.

Men allt detta för mig bra långt från ämnet, från rösträtten med andra ord. Låt oss återvända till de beskyllningar skapelsens herrar framkasta emot oss i akt och mening att bevisa

ådagalagt. Må de hustrur och mödrar — och sådana finnas tyvärr — som i reglementeringen egoistiskt vilja se ett skydd för familjens hälsa, av dessa siffror tagas ur sin sorgliga villfarelse! Må de som ömma för de olyckligaste bland sina medsysstrar, därav inse, att reglementeringen är det starkaste hindret för dessas återgång till ett hederligt levebröd. Må slutligen alla kvinnor med dessa oavvisliga fakta för ögonen enas i en energisk kamp mot prostitutionens månghövdate hydra, vilken, oavsett det elände den sprider, mer än något annat hämmar och förgiftar deras strävanden för sitt köns sociala och ekonomiska oberoende av mannen.

C. v. K.

vår oförmåga att kunna bli betraktade som fullt ansvariga samhällsmedlemmar. Men... vad är icke en kvinna oförmögen till ur rättroende herrars synpunkt? Hon eller hennes kön — könet som det hette för hundra år tillbaka — måste ha bra starka skuldror för att kunna bära på så många fel och ändå hålla sig upprätt. Hon är likgiltig för allmänna ärenden, alltså mindrevärdig som väljare, hon visar en påfallande brist på sans, är upptagen av idel småting och sist men icke minst en fiende till sitt eget kön.

Fiende till sitt kön... Hur många herrar har jag ej hört påstå detta. Herrarna veta ju allt bättre än vi och bli i allmänhet högst förvånade, när man tillåter sig en anmärkning om att vi dock borde ha intrycken i första hand, när det gäller oss själva. Så förklara de att ingen är grymmare mot förolyckade varelser bland kvinnorna än vi, men vad mig beträffar, har jag alltid hört detta påstående med häpnad. Ty om jag får komma med min erfarenhet, då det gäller dessa olyckliga, blir en kvinna blott så mycket mera mild mot de så kallade fallna, som hon själv står högt i sedligt avseende. När jag nu tänker mig om, har jag aldrig hört mina medsysstrar yttra sig om dem annat än fyllda av ett sorgset medlidande, som ingen herre ännu känt för varelser utanför de samhälleliga skrankorna.

Vidare — och harmens rodnad stiger i mina kinder — skulle vi kvinnor hemfallit åt bruk och missbruk av sprit och tobak. Att försvara sig vore härvidlag en självanklagelse, och påståendet faller på sin egen överdrift — och på sin löjlighet, särskilt när man betänker att det gäller svenskor, jordens kanske stoltaste och mest adliga kvinnotyp, så full av medveten, mild försynthet, så stilla, så värdig, så genomlyst av besjälade inre ljus. Men — detta är inte allt. Vi skulle, om man får tro herrarna — somliga herrar — inte längre vara skickade för giftermål till följd av könets förfall under de sista tiotalen av år, vi skulle inte vara goda nog att se om hus och hem, inte — — —. Man måste le, sist och slutligen är det att föredraga framför motsatsen.

Bara detta att vi inbilla oss hysa intresse för politik skulle, enligt påstående från dessa håll, ha gjort oss odugliga att fångsla skapelsens herrar — i Skandinavien. Ty i de romanska länderna är det icke så. Det skulle nog mera än en intelligent svenska kunna intyga. Har man varit gift ett par tiotal av år, vet man för övrigt av sig själv att ens man rent av fordrar att man ska vara hemma i litet av varje för att roa honom om inte annat. Och att förena det nyttiga med det nöjsamma för ett så lovligt mål borde väl inte möta klander ens från de allra strängaste maskulina kretsar. Men dessa herrar äro icke lätta att tillfredsställa. Tack vare rösträttsfrågan lära vi ha blivit urståndsatta att laga en omelett, vi som — jag talar av erfarenhet — känt oss glada och lyckliga att kunna stå vid spisen och tillreda middag — och en utsökt sådan — åt ett dussin gäster, om det skulle så vara. Vi, som ha det stolta medvetandet att kunna sköta hela vårt hushåll ensam, om det gällde och känna oss tacksamma mot ödet, att vi kommit i tillfälle både att visa en kokerska hur man steker en kyckling och en

Arbetet ute i världen.

Island inför avgörandet.

Islands alting har nu för andra gången antagit ett tillägg till sin författning, som bland annat innefattar lika rösträtt för kvinnor som för män. Förslaget går nu vidare till konungen av Danmark för att erhålla hans sanktion, vilken med all säkerhet kommer att beviljas.

Nästa kvinnorösträttskongress.

Tysklands L. K. P. R. har på sitt i dagarna hållna årsmöte i Eisenach enhälligt beslutat att inbjuda nästa internationella kvinnorösträttskongress till Berlin.

Ulstermännen och kvinnorösträtten.

Som bekant pågår f. n. i landskapet Ulster i Irland en häftig rörelse mot home-rule (självstyrelse för Irland). Ulster är i motsats till det övriga Irland protestantiskt och yrkar på att antingen allt fortfarande få lyda under engelska parlamentet eller också få en egen regering.

Ulstermännen ledare, den konservative sir Edward Carson, har nu offentligt förklarat att de kommunalt röstberättigade kvinnorna i Ulster icke blott skola äga rösträtt till ett eventuellt parlament för detta landskap, utan att de även skola bli representerade i de olika kommittéer, som skola tillsättas tills vidare.

Det viktigaste härvidlag är emellertid icke att ett jämförelsevis litet antal kvinnor i Irland får rösträtt, utan att en betydande del av unionistpartiet (högern) under en ansvarig ledare definitivt uttalar sig för kvinnorösträtten.

Englands präster och kvinnofrågan.

Vid den kongress, som nyligen höllits av de engelska prästerna under presidium av biskopen av Winchester, ägnades en hel dags förhandlingar åt kvinnofrågan "som ett erkännande av kvinnornas insatser i nationens andliga och sociala liv". Dagen ifråga var den stora mötesalen till trängsel fylld. Sammanträdet öppnades av biskopen av Winchester, varefter biskop Welldon höll det första anförandet, förklarande att historien visade att kvinnornas intressen ej blevo tillräckligt tillgodosedda av männen och att de lagar, som reglerade förhållandet mellan de båda könen, voro slående orättvisa. Tal höllos vidare av flera andra framstående talare, både manliga och kvinnliga, och det stora intresse kongressen — för första gången — visat kvinnosaken måste betraktas som en avgjord framgång för densamma.

Hollands L. K. P. R.

passade i sammanhang med fredskongressen på att göra propaganda för kvinnorösträtten och inbjöd flera av kongressens mera kända personligheter att tala på av föreningen anordnade stora rösträttsmöten. Bland dem, som medverkade vid dessa möten, märkas baronessan Bertha von Suttner och borgmästare Carl Lindhagen.

Miss Sylvia Pankhurst,

som under någon tid vistats på rekreationsresa i Skandinavien, har talat på möten i Kristiania, Göteborg och Köpenhamn.

husa hur man bäddar en säng utan att det gått vår ära för nära...

Men — varför ta upp denna stridshandske, varför svara på sådana tillvitelser? Livet skall svara för oss, detta sällsamma liv, som, när allt kommer omkring, icke endast går mannens vägar utan även vet att bereda plats för dem bland kvinnorna, som förstå att taga den.

Lösnummer av Rösträtt för Kvinnor böra säljas på alla förenings- och alla offentliga möten.
Rekvireras från Expeditionen, Lästmakaregatan 6, Stockholm.

De Bergman-Österbergiska samhällskurserna i Bohuslän

togo, som redan i förra numret omnämndes, sin början den 15 sept. Hittills ha föreläsningar, vanligen tre å fyra på varje ort, hållits i Krokstrand, Strömstad, Gråbbestad, Hamburgsund, Smögen och Lysekil.

Intresset har på det hela tagit varit ganska livligt, om också åhörantalet på grund av för Bohuslän säregna förhållanden ej varit så stort. När församlingsborna från predikstolen varnas för föreläsningar i allmänhet såsom syndiga och för söndagsföreläsningar i synnerhet såsom sabbatsbrott, så är det ju inte så illa — från föreläsningssynpunkt — att femtio personer infinna sig för att höra om kommunernas organisation och förvaltning på en söndagsafton. Så i Gråbbestad, där F. K. P. R. har en verksam och praktisk socialt intresserad ordförande och där folkhögskolans lokal ställts till förfogande. Det kan ju å andra sidan inte heller förvåna att många uteblir, som om varningarna, för att inte säga hotelserna, från predikstolen inte hade varit, utan vidare betänkande skulle deltagit i kursen. Skollokalerna, som i andra län ofta upplåtits, har man här inte ens kunnat tänka på att få.

I Hamburgsund måste föreläsningarna hållas i varmbadhusets väntrum, som vid sista föreläsningen, då åhörarnas antal uppgick till 70—75, utökades med de båda badhytterna och avklädningsrummen. Denna lokal, som för övrigt visade sig vara alldeles utmärkt, upplåts och sattes i brukbart skick tack vare en intresserad och upplysningsfrämjande landstingsman, på övriga orter ha medlemmar av F. K. P. R. ordnat för kursen. Prästerskapets ställning till kurserna här i Bohuslän förefaller så mycket egendomligare som på en hel del orter i andra län, där kursen hållits, den kommit till stånd just tack vare prästen i församlingen, som på en plats — kanske flera — kungjort den från predikstolen med uppmaning att deltaga i den. På minst två andra håll har prästen själv bevästat söndagsföreläsningarna, den ena strax efter gudstjänsten, den andra på eftermiddagen. Man behöver ju inte gå så långt att fordra att kyrkans tjänare positivt skola främja upplysningsarbetet och folkbildning, men det bör man åt-

Arbetet ute i landet

Färila F. K. P. R. hade den 7 okt. till förmån för sin kassa och i anledning av opinionsyttringen anordnat en aftonunderhållning i Folkets hus. Den talrikt besökta och av god anda präglade festen bjöd på ett föredrag av fru Emma Kring, som på en värdigt och sympatiskt sätt framhöll några av de skäl, på vilka vi grunda vårt rösträttskrav. Några vackra sångnummer utfördes av fröknarna H. Hermodsson och R. Vagenius. Till sist uppfördes av amatörer pjäsen "När begreppen klarna", där huvudrollerna med talang spelades av apotekare Bergvall och fröken A. Assarsson. Festen gav gott ekonomiskt resultat.

Göteborgs F. K. P. R. anordnar som förut möten i olika delar av staden, varvid listor för namninsamlingen utlämnas. Den 21 sept. talade fru Augusta Tonning å Bråmaregården och den 30 sept. å Arbetarförbundet för en tacksam och fulltalig publik. Vid det senare tillfället uppfördes en dialog "Samma don", i vilken "Lovisa Andersson, skurmadam" (spelad av fröken Hildur Öijer) gjorde stormande lycka. Hennes talang att hantera skurtrasan tillvann henne en massa anbud att medverka vid höstrengöring och fönsterinsättningar m. m. Betydelsen av namninsamlingen kunde knappast inskräpas på ett kraftigare sätt. Och publiken har enträget bett om "mera". Vilket den också får, när tre möten komma att hållas under de närmaste dagarna.

Härnösands F. K. P. R. sammanträdde den 29 sept. Mötet öppnades av v. ordf., fröken Anna Holm, som i ett av varm känsla präglad anförande erinrade om den förlust, som genom fru Emma Setterlinds fränfäälle drabbat föreningen. — Av frågor, som behandlades, må särskilt framhållas den pågående namninsamlingen till 1914 års riksdag. Föreningen har genom upprop och tidningsartiklar, föredrag och utsända brev gjort kvinnorna uppmärksamma på

minstone fordra, att de inte direkt i sitt ämbetes utövande skola mota och hindra dylik verksamhet.

Åhörantalet har trots detta inte någon gång understigit 20-talet och i allmänhet varierat mellan 30—70 till upp över 100 i Strömstad.

E. A.

namninsamlingen. Ett 50-tal kvinnor ha anmält sig som namninsamlare, 35 från landsbygden och 15 från staden. Särskilt på landsbygden har namninsamlingen gått med fart, och åtskilliga kvinnor ha visat synnerligen stort nit och intresse. Föreningens beslut utsända ytterligare åtskilliga listor, då ännu en hel del namn, som föreningen med säkerhet räknar på, fattas.

Malmö F. K. P. R. hade den 22 sept. ett väl besökt möte i Industriföreningens lokal, varvid föredrag om folkpensioneringen hölls av jur. kand. Elisabet Nilsson. Talrinnan uttalade sin glädje över att folkpensioneringen äntligen blivit en verklighet i vårt land, men kunde inte urakrlåta att uttala sitt djupa beklagande över den egendomliga och orättvisa särställning, som kvinnorna blivit försatta i av sina maktägande bröder. Det sakrika och medryckande föredraget mottogs med stort bifall. Vid mötet redogjordes vidare för de intressanta rön och erfarenheter, som gjorts under namninsamlingsarbetet. Av redogörelsen så väl som av alla fulltecknade listor, som framlämnades, framgick att intresset varit stort även under de varma sommarmånaderna, och beslöts det enhälligt att inte vila utan ytterligare göra allt för att inte Skånes kvinnor skola få sova bort sin plikt och ansvarskänsla mot hem, barn och fosterland.

Strängnäs F. K. P. R. sammanträdde den 19 sept., varvid beslut fattades att den under våren påbörjade namninsamlingen nu skulle återupptagas. Vidare beslöts att avlåta en skrivelse till statsfullmäktiges valnämnd med anhållan, att den måtte beakta önskvärlden av att det inväljes någon kvinnlig medlem i pensionsnämnden. Till ledamot i Landsföreningens centralstyrelse återvaldes fru Augusta Widebeck, med fröken Ninni Hult och fru M. Lindblom som suppleanter.

Söderhamns F. K. P. R. hade den 23 sept., sitt första sammanträde för hösten under v. ordföranden fru Ellen Hofverbergs ordförandeskap. Som suppleant i styrelsen utsågs fru Hermanna Dahlqvist. För namninsamlingens mera energiska bedrivande åtog sig ett par personer inom varje av stadens kvarter att agitera och söka få med så många som möjligt av kvinnorna. Även i Norrala, Trönö och Söderala skule namninsamling igångsättas och listor utplaceras.

Stockholms länsförbund

hade den 28 sept. årsmöte i Norrtälje samskola under ordförandeskap av fru Alma Lénström. Härvid upplästes protokollet från förra årsmötet samt styrelseberättelsen, som godkändes, varpå till medlemmar i arbetsutskottet utsågos: fru Alma Lénström, Vaxholm, ordf., fru Maria Dehn, Södertälje, vice ordf., fru Maria Bolin, Rönninge, fröken Maria Andersson, Vaxholm, fru Ella Billing, Stockholm, och överstinnan A. Wirgin, Lidingö. Suppleanter blev: fru Nanna Zetterlund, Vaxholm, borgmästarrinnan Ebba Pettersson, Södertälje, fröken Maria Hallström, Södertälje, fröken Signe Jakobsson, Östhammar, fröken Elsa Stenmark, Norrtälje, fröken Ada Molin, Tumba, och fru Alma Gylling, Grödinge. Revisorer: fröken E. Wahlberg, Vaxholm, och fru S. Lemoine, Järna, med fru Hedvig Almgren, Södertälje, och fru Greta Blomgren, Tvärnå, som suppleanter.

Fru Billing höll härför ett med livligt bifall mottaget föredrag om kvinnorna och fosterlandet, vari hon slutligen manade till kraftigt understödande av arbetet med namninsamlingen. Efter föredraget utfördes en del mycket senterade sånger till luta av fru Bolin.

Värmlands länsförbund

hade den 21 sept. sammanträde i Kil under fru Gerda Hellbergs ordförandeskap för att överlägga om vad som ytterligare kan göras för massopinionen för kvinnans rösträtt till 1914 års riksdag under den tid av året som återstår. Tio av länets föreningar voro representerade vid mötet. Av de avlagda rapporterna framgick, att namninsamlingen på många trakter går med liv och lust och att alla vilja vara med, medan det däremot på andra ställen ser mörkare ut till följd av bristande ekonomiska och personliga resurser.

Västerås' F. K. P. R. hade sitt första föreningsmöte för hösten måndagen den 6 oktober. Mötet, som var talrikt besökt, präglades alltigenom av en trevlig stämning. Som ordförande fungerade vice ordf., skolförståndarinnan fröken Anna Löfgren. Sedan samling skett, intogs gemensam te-supé, varefter föreningsangelägenheter diskuterades. Därpå förevisade fröken Löfgren vackra skioptikonbilder från Ungern och dess huvudstad samt berättade om land och folk, humoristiskt och målande. Fru Ruth Randall-Edström redogjorde sedan på ett utmärkt livfullt, dramatiskt och medryckande sätt för sina intryck från den internationella rösträttskongressen. Föredraget mottogs med stort bifall av den tacksamma publiken.

Gardin-Annas fruor.

En liten kulturbild.

Av Frigga Carlberg.

— Kan hon åvara den?

Den lilla gumman skjuter ifrån sig gardinhögen, vars bristfälligheter hon håller på att granska och låter blicken prövande fara från slanten i sin hand — en hel krona — till den framför henne stående unga damen.

— Åja, nog kan jag undvara den, svarar denna leende och tillägger: Varför frågar ni så?

— Hon ä kanske inte gifte? fortsätter gumman, som om hon i denna omständighet såg lösningen av gåtan.

— Jo, det är jag, men jag kan ge bort en krona ändå, till tack för tillflykten under hagelbyn, då jag varit dum nog att ge mig ut utan paraply.

— Kan hon verkligen ge bort en så stor peng utan att få ledsamheter av sin man, för det vill jag inte vara orsak till. Det gamla ansiktet såg allvarligt bekymrat ut, men så var det, som om det plötsligt ljusnat vid en ny tanke: Fruen är kanske barnmorska?

— Bättre upp, lilla gumman — jag är doktor.

— Å herregud, skulle jag få uppleva det med! Gumman reste sig upp och neg så djupt de giktbrutna lederna tillåto.

— Tänk en fru, som är doktor och tjänar stora pengar, som hon själv får behålla!

— Å, så fasligt stora är de just inte, skrattade doktorn, men nog kan jag ge bort en krona då och då.

— Det kunde aldrig mina fruor, stackare, suckade Gardin-Anna — Och när jag sitter här i ensamheten och många gånger har det knappt — gardinlagning är just inget lönande yrke, och det lilla "värden" ger, räcker inte ens till hyran — så tackar jag ändå vår Herre, att jag inte har det som de fina fruarna jag tjänt hos. Och att det var hushållspengarna, som tog livet av min lilla löjtnantsfru, fast doktorn gav sjukdomen ett latinskt namn, det går aldrig ur mitt huvud.

— Berätta — doktorn ser på sitt ur; hon har en halv timme till dess mottagningen skall börja, och utsikten till en riktig historia är alltför lockande — tala om för mig om fruarna och hushållspengarna. Var det så svårt att få dem?

— Om det var svårt! Gumman har tagit av sig glasögonen och suckar djupt, i det hon vaggar huvudet fram och åter. Jo, det var visst svårt, somliga fick ljuga och bedruga sig till dem, några fick gråla och bråka, andra gråta och sucka sig till dem, och de som va för goda och fina för att begagna något av de sätten — dem gick det som min lilla löjtnantsfru — hon dog av'et.

— Så illa var det väl inte ändå, inföll doktorn leende, den unga frun var kanske oförståndig, och satte sin mans kassa och tålmod på för stora prov.

— Hon var en ängel, om någonsin en sådan levat på denna syndiga jord, svarade gumman med eftertryck och gav sin åhörare en förebrående blick. Och när prostinnan städde mig som ensamjungfru åt fröken Ulla, så sa' hon till mig, att en snällare matmor kunde jag aldrig få. Och det namnet hade prästgårds-Ulla om sig av alla, som kände henne.

— Nå, hur gick det? Gick det sönder genast? Med den husliga lyckan, menar jag?

— Ånej, utvärtes höll det nog ihop. Unga och vackra och glada och förälskade va' de bögge, och hon andades bara för hans lycka. Bortskämd var han nog av sin mamma, det märktes på allt, och hans fru fortsatte med att passa upp honom, som om han varit ett lindebarn. Inte kunde han själv ta fram ett par strumpor ur byråldan eller byta en smutsig näsduk mot en ren, allt det fick hon tänka på.

— Nå, det var ju inte så svårt?

— Nej, maten var det värsta, att få hushållspengarna att räcka. Löjtnanten ville ha det bästa som fanns att få för pengar och så ville han ha det så, att han utan förberedelser kunna ta' med sig ett par kamrater. Bara du har ett litet gott smörgåsbord, så är det inte så noga med kött-rätten, brukade han säga till frun. Å herregud, så vi slog våra huvuden ihop om det smörgåsbordet!

Gumman tycktes vilja försjunka i drömmar, och det var först efter en påminnelse hon fortsatte:

— I början tyckte vi det var bara roligt. Vi hade ju en hel del godsaker med oss från prästgården, men när de tog slut och frun skulle be om pengar, blev det inte så lättvindigt. En söndagskväll kom han hem med två kamrater, som han bjudit på en smörgås. Frun kom ut i köket alldeles vit i ansiktet: Vad skall vi ta oss till, Anna? Ja, inte vet jag, svarade jag litet kort, för se det var inte utan, att jag tyckte hon nån gång kunde gett sin man rent besked, så att han fått lära sig, att ett hushåll är inte bara: "bord, duka dig"; som det heter. Han var så snäll, att han nog låtit rätta sig,

men det ville hon inte, han skulle kanske bli ledsen.

— Hum, kom det litet otåligt från åhöraren.

— Ja, hon var sån, fortfor gumman förklarande. Och när hon med tårar i ögonen bad mig om hjälp, så gjorde jag förstas mitt bästa. Ingen kan tänka sig så påhittigt hon var. Den söndagen, jag talade om, fanns det — gud hjälpe mig — i skafferiet inte mer än ett tjug ägg, en ask anjovis, ett skinkben och en bräckkorv, och fick vi inte ihop fem kallrätter och fyra varmrätter av det förrådet. Bara av korven fick vi fyra sorter.

— Den konsten får ni lära mig.

— Tacka gud frun inte behöver bry sin hjärna såsom min lilla fru. Det var hon, som hittade på alltihop. Utan sitt goda hjärta och sin stora kärlek hade hon minsann inte kunnat räkna ut att göra små köttbullar — sådana små hårdstekta med mycket lök i, som löjtnanten var så förtjust i — av innehållet i en korvbit. En annan gång stuvade vi kalvhjarna av makrillmjölke.

— Nu skarvar gumman bestämt? skrattade doktorn.

— Nej, det är dagens sanning, och herrarna var minsann så belättna med den kalvhjarnan, att en av dem — ett riktigt matvrak med respekt till sägandes — höll tal för frun som husmor, och så drack de hennes skål. De kunde de gott göra för allt besvär och allt bekymmer hon hade för dem. Men så blev hon klen — det skulle ju komma en liten — och hon var trött för jämnna, ska jag säga. Syns det på mig? kunde hon fråga efter en sådan där matpers ute i köket, och jag brukade doppa

Rättegångar

Bevakning av mål i Överrätter och Ämbetsverk, Aktenskaps-, Arvs- och Testamentsrätt, Skilsmässor, Skogs- och Jordavtister, Beskattningsfrågor m. m. billigt.

Juridiska Ombuds- & Advokatbyrå

Gamla Kungsholmsbrogatan 38, Stockholm.
Tel. Brunkeberg. 29 41.

En enastående högertidning

kan med skäl Lunds Dagblad kallas. Tidningen har nyligen vid ett par tillfällen genom uttalanden på ledareplats markerat sitt avståndstagande från den hänsynslösa antirösträttsagitation, som bedrivs av högerpressen i gemen, och om vilken tidningen säger, att den "helt och hållet bygger på det egoistiska maktbegäret utan hänsyn till rättvisa och lämplighet". I ett nyligen hitkommet nummer går tidningen till rätta särskilt med en artikel i Sundsvalls-Posten och säger i detta sammanhang:

"Vår ärade kollega överskattar politikens söndrande förmåga i familjelivet. Varför skulle meningsskiljaktighet ställa till större spektakel därvidlag, än när det blir fråga om kommunalpolitiken, där kvinnan ju redan har sitt ord med i laget? Ser man saken praktiskt, finner man lätt, att om denna söndringens och splitets fara nägonstades kunnat tänkas, så är det snarast just i kommunalpolitiken, som så att säga kommer medborgaren personligen ända in på livet, under det politiken ligger i ett mera neutralt fjärran. Faktiskt ha emellertid alla dylika farhågor visat sig onödiga till och med i kommunalpolitiskt avseende. Och då kan man vara om möjligt ännu mera lugn vad den allmänna politiken angår. För övrigt: äro icke alla de här relaterade inläggen från kvinnorösträttsfiendligt håll, avseende politiken, redan vederlagda genom erfarenheterna från den kommunala rösträtten? För att utöva även den rätt behövs det studier och förarbeten. Kan det påvisas, att kvinnorna i det fallet varit mindre intresserade och flitiga än männen? Eller har det visat sig, att dessa studier skadat kvinnans verksamhet i hemmet?"

Detta har ingen dristat påstå.

Det lär icke heller lyckas att påvisa, att kvinnans plikter skulle löpa större fara att missvärdas, om hon får göra sin stora och eftersträfvansvärda insats i det politiska

en handduksnibb i ljumt vatten för att badda på ögonen, innan hon gick in till de främmande.

— Hon var allt ett litet våp, Annas fru, kunde doktorn inte avhålla sig från att anmärka. Nå, hur gick det sen? Kunde inte hennes mor hjälpa henne?

— Prostinnan hade nog sitt hon med. En gång jag packade upp en låda med matvaror från prostgården — frun hade lagt sig att hvila en stund — så hittade jag en papperslapp, där prostinnan skrivit, att frun inte fick skriva och tacka henne — pappa läser alltid mina brev, som du vet — utan om hon sätter en plump på daton och skriver siffran över, så förstår prostinnan att lådan kommit riktigt fram. Jag tog lappen och lade in i ett kuvert, så att frun inte skulle märka, att jag sett den.

— Nå sedan?

— Ja, sedan blev det snart slut. Barnet var dödfött, och efter några dar dog också frun. Och när hon sa adjö till mig och tackade mig, var det nästan, som om hon smålett och tänkt: Nu får du sköta om maten själv — gudskelov, att jag slipper den. Men den, som flyttade, var allt Anna.

— Fick löjtnanten aldrig veta, hur hans fru haft det med sina matbekymmer?

— Nej, aldrig, så vida han inte kunde räkna ut det, när han blev omgift.

— Berätta en historia till om en annan sorts fru — jag har några minuter till, bad doktorn.

— Då får jag visst ta professorskan, sa Anna och torkade sig i ögonen, för hon är så olik min lilla fru som möjligt. Allt vad hon skulle ha, lurade hon sig till — om det var för nöd skull eller ro skull, det skall jag låta vara osagt. Professorn satt jämt

DAMER!!!
BESÖK
NORDENSON & LEJDSTRÖMS DAMSKRÄDDERI, Holländaregat. 11
Säsongens nyheter nu inkomna i Dräkter, Kappor och Ulstrar.
OBS! Första klass tillskärare nu engagerad, varför vi kunna uppfylla allas anspråk.
OBS! Humana priser. OBS! Även på avbetalning om så önskas.

Till skydd för tjuvar

finnes en praktisk anordning till tamburdörren, som upfunnits av W. R. Edling. Pris 3 kronor.

Särskilt invecklade skriv- och räknemaskiner repareras omsorgsfullt.

A. T. 251 85 • RÖRSTRANDSGATAN 34 • Stockholm.

Rösträttsklubben

sammanträder första gången för arbetsåret måndagen den 27 oktober på Nya hushållskolan, 19 Västra Trädgårdsgatan. Inträdesavgiften blir den vanliga, 15 öre, och te serveras för dem som så önska. Det är av stor vikt att alla klubbens medlemmar och vänner infinna sig vid detta första möte, där flera viktiga förslag, bl. a. om omläggning av klubbens arbetsätt skola föreläggas medlemmarna. Det är dessutom meningen att bjuda på någon extra attraktion — vilken är ännu icke säkerställd — vadan allt manar de arbetsvilliga rösträttskvinnorna att hålla den sista måndagen i månaden ledig för Rösträttsklubbens räkning.

arbetet än i fråga om det kommunala för att icke tala om det, som hon får prestera för utkomstens skull. Och likväl pressar man i regeln i sistnämnda avseende mycket mer och tyngre arbete i förhållande till lön och social ställning o. s. v. av henne än av mannen. Det vore manligare och noblare att verka för att på det området lätta kvinnornas bördan än att neka dem ett inflytande, ur vilket med all säkerhet skulle härflyta mycket av adelhet och mänsklighet i politiken. Och det är den i sanning i stort behov av."

Meddelanden från V. U.

1. För att tillmötesgå en från flera håll uttalad önskan, kommer i likhet med förra året ett särskilt agitationsnummer av Rösträtt för Kvinnor att utgivnas under hösten. Till detta nummer, avsett särskilt för namninsamlingen, ha flera värdefulla bidrag redan utlovats. Numret utkommer den 1 november. För beräkning av upplagens storlek böra rekvisitioner *i god tid* insändas till tidningens expedition, 6 Lästmakaregatan, Stockholm. Pris 3 öre pr ex. portofritt.

2. Opinionsyttringens flygblad N:o 6, Skördetider av Elin Wägner, har nu utkommit och tillhandahålls rösträttsföreningar och namninsamlare gratis, mot erläggande av porto, genom Röstrettsbyrå, 6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Glöm ej försakelsedagen!

de har det ställt på det viset. Men det är kanske bättre nu — jag har inte haft tjänst på tjugo år.

— Ja, det är mycket bättre, vet Anna; och de andra sorterna får jag visst vänta med till en annan gång — jag tål inte vid större dosis.

Utkommen i Gardin-Annas förstuga, tog den unga fram sin portmonnä, en liten brun, sliten, ganska oaptitlig tingest och kysste den. "Gudskelov!" kom det sedan ett andaktsfullt utrop. Då hon kommit hem, rusade hon direkt in i sin mans motagningsrum, fullkomligt oberörd av en häpen patients närvaro, och upprepade sin tacksägelse med armarna om hans hals:

— Gudskelov, att jag lever och är ung just nu! Och att jag är gift med dig och inte med din pappa eller någon annan av dina förfäder!

Patienten — en äldre dam — hostade diskret.

— Jag har en patient här, som du ser... Doktors försök att anlägga en tillrättavisa min misslyckades totalt.

— Det är sant, det har jag också.

Som en blixst var hon ur rummet, och de kvarvarande hörde hur hon med sin ungdomsfriska röst stämde upp marseljäsen.

— Ursäkta, fru Andersson, bad doktorn, och vände sig leende till den gamla damen.

— Å för all del, svarade denna, för mig behöver ingen genera sig — det är jag inte van vid.

Doktorn märkte icke det sötsura tonfallet. Han lyssnade ännu till de bortdöende tonerna av sin unga hustrus frihetsutbrott:

— Le jour de gloire est arrivé!

Skattefritt!
HEMBRYGGERIET, STOCKHOLM
Lagradt Svag-Dricka
Heleneborgsg. 15. A. T. 31 64
Skattefritt!

Rekommenderas som en erkänd god och närmande måltids- och läskedryck.
Finnes på buteljer samt svagdricka på fat.

Stockholms F. R. P. R. har försakelsedag

för namninsamlingen onsdagen den 29 okt. Å Strand hotell anordnas då försakelsesamkväm för föreningsmedlemmar: avgiften kommer att sättas något högre än lokal och förtäring kostar, vilket överskott tillfaller namninsamlingen. Vid samkvämet kommer d:r Lydia Wahlström att hålla föredrag. Närmare meddelande angående den musik o. dyl., som dessutom skall giva samkvämet sin festliga prägel, kommer att till alla föreningsmedlemmarna utsändas genom cirkulär. De, som vilja giva mer frivilliga bidrag än samkvämsbiljetten, få tillfälle därtill genom insamling i bössor dels å samkvämet dels å rösträttsbyrå den 29 och 30 okt.

Den gamla tjänarinnans sparbanksbok.

Vi ha förut redogjort för hur stadsfullmäktige avslagit en ansökan från tjänarinnan Hanna Pålsson, vars enda tillgång, sparpenningar till ett belopp av 818 kr. 75 öre, tagits i anspråk för ersättande av hennes vård å Långbro sjukhus, om att få detta belopp restituerat, och hur den fattiga kvinnans talan varmhjärtat fördes av särskilt fru Emilia Broomé, fröken Anna Lindhagen och d:r Karolina Widerström.

Fru Broomé väckte sedan motion om att en livränta skulle inköpas för beloppet i fråga, vilken motion avstyrktes av fattigvårdsnämnden och hälsovårdsnämnden. Beredningsutskottet föreslog emellertid, att livräntan skulle inköpas för stadens räkning och genom vederbörande kommunala myndighet utbetalas till Hanna Pålsson så länge inte särskilda skäl föranleda att indraga räntan, och vid sammanträdet den 29 sept. biföllo stadsfullmäktige fru Broomés motion.

Ett av högerargumenten

mot kvinnorösträtten är som bekant, att kvinnorna icke skola förmå intaga en självständig ställning i politiken, utan låta sig ledas än i den ena riktningen än i den andra. Detta har på det yttersta i dessa dagar fått ett slående motbevis. Rätt stor uppmärksamhet har i pressen ägnats en nyligen inträffad händelse inom stadsfullmäktige i en av våra större städer. Av den av fyra personer bestående liberala gruppen befinnas tre medlemmar plötsligt ha övergått till högern. Den enda, som icke ansåg sig på detta sätt kunna svika sina valmäns förtroende, var gruppens kvinnliga medlem, som nekade att följa sina manliga partikamrater.

Fru Gerda Hellbergs föredragsturné

i sydvästra Värmland har företagits under de bästa förhållanden. Vädrets makter ha ju varit mycket gunstiga, vadan de annonserade friluftsmötena i Millesvik och Botilsäter kunde hållas. I Tveta och Huggenäs samt i Säffe ha föredragen hållits inomhus. Överallt har mycket folk varit tillstädes, som med största intresse åhört fru Hellbergs framställning om kvinnorörelsens utveckling i såväl andra länder som hos oss, liksom och hennes klara och övertygande redogörelse för de rättfärdighetens och samhällskloketens principer, som uppbära dess krav.

CRÈME enastående hudcrème.
Borttager finnar, fränar m. m. Gör hyn ungdomligt skär o. fraiche.
..... DU
HAREM FRANSKA PARFYMMAGASINET
Hofleverantör
21 DROTTNINGGATAN 21.

